

Vzpomínka na Juru Kalfersta

Lidský život se skládá ze ztrát a nálezů. Zatímco nálezy bývají zpravidla příjemné, ztráty nikoliv. Odejde-li nám však někdo blízký či osudový, jde o ztrátu fatální. A to je bohužel případ odchodu Jura Kalfersta, mého učitele, kolegy a kamaráda. Pojí mě s ním totiž 26 let mého působení v archeologii, tedy od roku 1987, kdy jsem zahájil studium oboru na Univerzitě Karlově. Poprvé jsme se setkali v září na archeologickém výzkumu ve Hněčevsi. Ze mě, čerstvě přijatého studenta archeologie, číselo sebevědomí téměř hotového „salónního vědce“, který levou zadní vyřeší všechny problémy v oboru. Z této iluze mně Jura brzy „vyléčil“ a já jsem začal poznávat skutečnou archeologii. Nejenom tu terénní, ale i tu kancelářskou, které bývá bohužel více než té příjemnější. Jurův byt ve Sřelecké ulici se proměnil v „Institut bytové archeologie“, kam docházela a dojížděla celá řada archeologických elévů. Při těchto návštěvách se vypily litry skvělého čaje, na kterém většina z nás získala závislost. Jura byl vždy trpělivým učitelem, ale také kritikem bohatě hyčícím ironií a sarkasmem. Jeho dobře mířené pobídky a občas i kopance však neměly charakter likvidační, nýbrž usměrňující a „výchovní“. Po dokončení studia jsem zahájil svou profesionální

dráhu v turnovském muzeu. Psal se rok 1992 a semilský okres tehdy územně náležel ještě do východních Čech. „Investorská“ archeologie byla zatím v plenkách, archeologové proto měli více času na vlastní badatelské výzkumy. Spolu s kolegy archeology z hradeckého muzea (pochopitelně hlavně s Juro Kalferstem) jsme zahájili dodnes běžící projekt s názvem Reidentifikace skalních lokalit v oblasti Českého ráje. Další kapitolou, kterou jsme společně napsali do dějin východočeské archeologie, byl záchraný výzkum na štěpanickém hradě v Krkonoších. Tento původně nevelký „záchraňák“ v prostoru dolního hradu v roce 1994 se proměnil v pět sezón regulérního školního výzkumu. Na štěpanickém hradě se totiž vystřídalo mnoho archeologických nadšenců, rekrutujících se zejména z Jurova

„archeologického kroužku“, z nichž řada se oboru věnuje nyní profesionálně. Ti měli možnost si na vlastní kůži vyzkoušet archeologii v celé její kráse a půvabu. Od terénního výzkumu, přes dokumentaci, mytí a evidenci nálezů až po sepsání nálezové zprávy. Dva týdny v červenci, které jsme společně trávili v Krkonoších, patřily mezi nejbájenější archeologické výzkumy. V roce 1999 jsme dokončili poslední sondy v prostoru horního hradu a další podobná akce na „Štěpanice“ již bohužel nenavázala. Podepsal se na tom zejména stavební boom, který od půlky devadesátých let zpočátku plíživě vplouval do prostředí české archeologie, aby plně předvedl svou sílu v novém tisíciletí. Přemíra velkých záchranných akcí a do jisté míry i komercializace vztahů v archeologii bohužel utlumila

četnost společných projektů i osobních návštěv. Další z tohoto pohledu neblahou událostí byla změna v uspořádání územně správních celků – semilský okres se v roce 2001 stal součástí Libereckého kraje. Přesto naše kontakty neustaly, jen četnost návštěv se bohužel snížila, nahradily ji komunikační technologie – mobil a elektronická pošta. Ostatně poslední komunikace mezi mnou a Juro pár dní před jeho nenadálým odchodem proběhla prostřednictvím emailu. Předal mi totiž touto cestou pomyslnou štafetu, když mě doporučil za člena hodnotitelské komise celostátní přehlídky SOČ v oboru historických věd. Této práci se věnoval řadu let a také jeho zásluhou se do celostátního kola dostaly jen ty nej kvalitnější studie.

Jura Kalferst ovlivnil nejméně dvě generace studentů archeologie i spřátelených vědních oborů. Stojí za ním obrovský kus práce regionálního archeologa, ale také kantora v té nejryzejší podobě. Je na nás, jeho žácích, abychom to, co do nás Jura vložil, zúročili, rozmnožili a předali našim následovníkům. Pokud by totiž žák nepřekročil stín svého učitele, znamenalo by to, že učitelova snaha přišla vniveč...

Jan Prostředník

„Obživlá archeologie“ za Juro Kalferstem¹

Dne 14. 4. 2013 nás předčasně opustil PhDr. Jiří Kalferst, dlouholetý pracovník archeologického oddělení Muzea východních Čech v Hradci Králové. Pro mnohé kolega, pro jiné učitel, kamarád, editor Zpravodaje archeologického oddělení MVČ v Hradci Králové, tvůrce literárních anotací východočeských lokalit (známých jako „excerpta“), terénní pracovník, školitel i hodnotitel prací

středoškolské odborné činnosti, ale také neúnavný glosátor dění kolem sebe. Nakonec, jednou z glos je i „obživlá archeologie“.

Osobně Juru nejvíce vnímám z dob svého mládí, kdy jsem se účastnil některých jeho výzkumů. Setkávání se skutečným pravěkým materiálem v sobě mělo neopakovatelné kouzlo. To vše umocnila osobitá diskusní atmosféra pomáhající

překonat horké počasí. Navíc se zde potkávali další zájemci o východočeskou archeologii, poznávali se a navazovali přátelství. To přispívalo k pocitu „jedné archeologie“. Myslím, že něco podobného už dnes ani není reálně docílit. A není to tím, že by dnes chybělo horké počasí. Jura mi chybí i teď, téměř rok poté, co nás opustil. Stále by mne zajímal jeho názor na to či ono, hrozně rád

bych šel do jeho kanceláře a poslechl si rozhlasové vstupy vážné hudby. I tam byla ona atmosféra, která mi tvořila jeho obraz archeologie. Možná, že v něm chybělo to či ono, ale nechyběl v něm cit. A to je také jedna z neopominutelných stránek archeologie. Je pro lidi. Člověk nikdy neví, kam až sahají jeho kořeny.

Radomír Tichý

¹ Vzpomínkový sborník žáků a spolupracovníků připravuje k nedožitým 58. narozeninám PhDr. Jiřího Kalfersta archeologické oddělení Muzea východních Čech v Hradci Králové. Zde chceme vyjádřit pouze další vzpomínku na tuto osobnost české archeologie.